	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г. Страница 1 от 21

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ “ЗДРАВНИ ГРИЖИ”

ОДОБРЯВАМ:

Декан

/Доц. д-р Ал. Вълков, д м./

ВЛИЗА В СИЛА

ОТ УЧЕБНАТА 2013/2014 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

АКУШЕРСТВО

ЗА РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ В СПЕЦИАЛНОСТ “АКУШЕРКА”
ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
“БАКАЛАВЪР”

ПЛЕВЕН

2013

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 2 от 21

По Единни държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен – задължителна

Учебен семестър: 1, 2, 3, 4, 5.

Хорариум: общо часа: 100 акад.ч. лекции и 200 акад. ч. упражнения и семинари

Кредити: 19

ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Целта на обучението по Акушерство за образователно-квалификационна степен „бакалавър” е да се придобият необходимите теоретични знания и да се усвоят нужните практически умения, т.е. да се изгради професионална компетентност за работа като акушерка, за период от 4-годишно обучение. Дисциплината „акушерство” е фундаментална в образованието на бакалаврите по акушерство и гинекология”. Заедно с други клинични и параклинични дисциплини – детски болести, вътрешни болести, хирургични болести, патоанатомия, медицинска генетика, молекулярна биология, репродуктивна имунология – акушерството и гинекологията участва в оформянето и изграждането в завършен вид на професионалните и личностни качества на бъдещата акушерка.

Специалността е с обществена значимост, което се обуславя от обществените потребности и специфичността на тази професия. Акушерката работи с изключително разнороден контингент пациенти – от новородени, до жени в старческа възраст. Професията е особено привлекателна, поради реализацията у нас и в чужбина. Интересът се обуславя от социалната значимост на професията, от възможността за формиране на ценни професионални качества, от непрекъснато повишащите се изисквания към компетентността на акушерката и от възможностите за реализация.

Обучението е насочено към комплексна теоретична и практическа подготовка на студентите, с оглед осигуряване на качествено нов тип акушерка. Нивото на професионална компетентност позволява мобилност в различните звена на здравната мрежа и широки възможности на акушерката за работа в екип като равностоен партньор.

Курсът на обучение по акушерство и гинекология дава необходимата теоретична и практическа подготовка по тази дисциплина и в края на обучението си, студентите трябва да са в състояние да:

- имат необходимата теоретична подготовка по физиологията на бременността, раждането и следродилния период, патологията, свързана с тези периоди от живота на жената, познаване на всички

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 3 от 21

заболявания на женския генитален тракт, тяхното лечение и възстановителен период.

- участват в оперативен екип като акушерка-инструментатор в гинекологични операции, лапароскопски и хистероскопски процедури.
- влизат в екипа на общопрактикуващия лекар за водене на женска консултация по наблюдение на нормална и патологична бременност.
- възприемат и познават необходимите стандарти, норми и правила за поведение, както и модели за общуване с пациента.

ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции.
- Учебно-практически занятия.
- Семинари.

МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- лекционно изложение.
- упражняване.
- дискусии и беседи.
- наблюдение.
- демонстрации.
- седящи визитации.
- работа в малки групи.
- ситуационни задачи.
- ролеви игри.
- самостоятелна работа на студентите – аудиторна и извънаудиторна.

КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА ЗНАНИЯТА

- текущ контрол – тестове, устни препитвания, колоквиуми.
- заключителен контрол: писмено (тест и писмен отговор на въпроси) и устно изпитване.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 4 от 21

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО ТЕМИ

N	Тема	Лекции бр.ч.	Семинари/ упр. бр.ч.	Общо часове
ФИЗИОЛОГИЧНО АКУШЕРСТВО				
I семестър				
1.	Предмет и задачи на акушерството и акушерското образование. Акушерството като наука. Развитие на акушерството в световен мащаб и у нас – исторически преглед.		1	1
2.	Клинична анатомия на външните женски репродуктивни органи.	2	2	4
3.	Клинична анатомия на вътрешните женски репродуктивни органи.	2	2	4
4.	Поддържащ матката, апарат. Кръвоснабдяване и инервация на малкия таз и женските полови органи.		2	2
5.	Ембрионално развитие на женските полови органи.	2	2	4
6.	Тазът от акушерско гледище. Анатомия, размери и плоскости на женския таз.	2	2	4
7.	Акушерска пелвиметрия.		4	4
8.	Овариален цикъл. Регулация.	2	2	4
9.	Ендометриален цикъл. Регулация. Менструация	2	2	4
10.	Анатомия и физиология на млечните жлези.		2	2
11.	Полови клетки. Овогенеза и сперматогенеза.	2		2
12.	Оплождане. Промени в ендометриума.		4	4
13.	Развитие на плодното яйце до и след имплантацията му.		2	2
14.	Анатомия на плацентата.	2	2	4
15.	Физиология на плацентата.		2	2
16.	Обвивки на плодното яйце, околоплодна течност, пъпна връв.	2	2	4
17.	Развитие на плода до края на бременността по месеци.		2	2
18.	Понятие за зрелост и доношеност на плода. Признаци.		2	2
19.	Хабитус, ситус, позиция и презентация на плода.		4	4

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 5 от 21

20.	Генитални промени в организма на бременната.	2	2	4
21.	Екстрагенителни промени в организма на бременната.	2	2	4
22.	Диагноза на ранна бременност.		4	4
23.	Диагноза на напреднала бременност. Прийоми на Леополд.		3	4
24.	Акушерска анамнеза.		1	
		22	53	75
II семестър				
25.	Акушерска анамнеза.		3	4
26.	Аускултация на детски сърдечни тонове (ДСТ).		2	4
27.	Съвременни методи за регистрация на ДСТ.	2	2	4
28.	Хигиена и диететика на бременността.		2	2
29.	Пренатални грижи. Роля на женската консултация.		2	2
30.	Физиология на раждането.	2		2
31.	Раждане – периоди, причини за настъпване на раждането. Предвестници на раждането. Диагноза на настъпило раждане.	2		2
32.	Първи период на раждането. Схема на Фридман.	2		2
33.	Втори период на раждане. Изгонващи сили.	2		2
34.	Трети период на раждането.	2		2
35.	Водене на раждането през първия му период.	2	2	4
36.	Водене на раждането през периода на експулсия на плода.	2	2	4
37.	Водене на плацентарен период. Методи за диагноза на отлепена плацента. Прийоми за експулсия на отлепената плацента.	2	2	4
38.	Ранен постплацентарен период.		2	2
39.	Биомеханизъм на раждането при предно-тилно предлежание.		2	2
40.	Биомеханизъм на раждането при дълбоко-право задно-тилно предлежание.		2	2
41.	Интрапартално мониториране на плода.	2	2	4
42.	Анатомо-физиологични особености на новороденото дете.	2	2	4
43.	Първи грижи за новороденото дете.	2	2	4

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 6 от 21

44.	Адаптационен синдром при новороденото.		2	2
45.	Обезболяване на раждането. Механизми и причини за родилната болка. Нефармакологични методи за обезболяване на раждането.		2	2
46.	Лекарствено обезболяване. Спинална, епидурална анестезия. Парацервикален блок. Пудендален блок. Регионална аналгезия.	2	2	4
47.	Дирижирано раждане.		4	4
48.	Нормален пуерпериум. Анатомио-физиологични промени в организма на родилката.	2	2	4
49.	Поведение при нормален пуерпериум.		4	4
50.	Грижи след изписването на родилката. Роля на женската консултация.		2	2
51.	Лактация и кърмене. Гръдните жлези по време на пуерпериума.		4	4
52.	Лактация и кърмене. Адаптация на майчиния организъм по време на лактацията.	2	2	4
53.	Лекарства в акушерството.		2	2
		30	55	85
	Общо	52	108	160

ПАТОЛОГИЧНО АКУШЕРСТВО

III семестър

54.	Рискови фактори върху развитие на бременността.		2	2
55.	Медицинска консултация преди забременяване. Структура и дейност на предконцепционна консултация.	2	2	4
56.	Спонтанен аборт – определение, класификация, етиология, патогенеза.	2	2	4
57.	Спонтанен аборт – клинична картина, поведение.	2	2	4
58.	Трофобластна болест. Хориокарцином.		2	2
59.	Злокачествено повръщане при бременната – етиология, патогенеза, клиника, поведение.	2	2	4
60.	Преждевременно раждане – определение, етиология, патогенеза, клиника.	2	2	4
61.	Преждевременно раждане – поведение. Кортикостероидна профилактика на респираторен дистрес синдром.	2	2	4
62.	Преносена бременност.	2	2	4
63.	Многоплодна бременност.	2	2	4

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 7 от 21

64.	Rh-несъвместима бременност.	2		2
65.	Прееклампсия-еклампсия – етиологични фактори, патогенеза, патоанатомични промени, клинична картина.	2	2	4
66.	Прееклампсия-еклампсия – поведение. Лечение на екламптичен гърч.	2	1	4
		22	23	45
IV семестър				
67.	Лечение на екламптичен гърч.		1	
68.	Диабет и бременност.	2		2
69.	Кръвотечения през третото тримесечие на бременността. Плацента превия.	2	2	4
70.	Други причини за кръвотечения през третото тримесечие от бременността. Руптура на матката		2	2
71.	Кръвотечения през третото тримесечие на бременността. Абрупцио плаценте.	2	2	4
72.	Патология на околоплодната течност. Полихидрамнион. Олигохидрамнион.		2	2
73.	Усложнения от страна на пъпната връв.		2	2
74.	Функционална дистокия.	2		2
75.	Механична дистокия	2		2
76.	Фетална дистокия. Неправилни предлежания и положения на плода. Биомеханизъм на раждане при отделните видове неправилни предлежания и положения на плода.		4	2
77.	Седалищно предлежание – етиология, класификация, диагноза, диференциална диагноза, поведение.		2	2
78.	Фетален дистрес (асфиксия на плода).	2	2	4
79.	Кръвотечения през плацентарния период.		2	2
80.	Кръвотечения в постплацентарния период.	2	2	4
81.	Шок в акушерството.	2		2
82.	Коагулопатии в акушерството.	2		2
83.	Пуерперални инфекции – етиология, патогенеза, клинична картина, лечение.		4	4
84.	Родилен травматизъм.		3	2
85.	Ултразвук в акушерството		2	2
		18	32	50

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 8 от 21

	Общо	40	55	95
ОПЕРАТИВНО АКУШЕРСТВО – V семестър				
86.	Изкуствено прекъсване на бременността. Нормативна уредба. Подготовка и техника на аборта по желание.		2	2
87.	Прекъсване на бременността по медицински показания. Индикации. Методи за терапевтичен аборт във второто тримесечие на бременността.	2	1	3
88.	Форцепс – задачи, индикации, условия, видове, предварителна подготовка.	2	1	3
89.	Форцепс – техника на изходящи и коси щипци.		3	3
90.	Вакуум-екстракция – задачи, индикации, условия, предварителна подготовка, техника.		2	2
91.	Мануална помощ при седалищно предлежание. Методи на Вермелин-Робен, на Брахт и Цовьянов.		3	3
92.	Мануална помощ при седалищно предлежание. Метод на Мюлер, класически метод, метод на Морисо-Левре-Файт-Смели.		3	3
93.	Мануална екстракция на плода – класически индикации, видове		2	2
94.	Акушерско верзио на плода- определение, класификация, индикации в класическото и съвременното акушерство, условия.	2		2
95.	Външно верзио на плода – видове, техника.		2	2
96.	Предоперативна подготовка за Цезарово сечение.		2	2
97.	Цезарово сечение – индикации, условия, видове,	2	1	3
98.	Техника на класическо и напречно-истмично цезарово сечение.		3	3
99.	Постоперативни грижи след Цезарово сечение.		3	3
100.	Цезарово сечение – усложнения.		3	3
101.	Мануална екстракция на плацентата.		3	3
102.	Мануална и инструментална ревизия на матката – индикации, предварителна подготовка, техника. Маточно-влагалищна тампонада.		3	3
		8	37	45
	ОБЩО	100	200	300

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 9 от 21

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН ЗА ПЪРВИ СЕМЕСТЪР НА ОБУЧЕНИЕТО

- 1. Предмет и задачи на акушерството и акушерското образование. Акушерството като наука. Развитие на акушерството в световен мащаб и у нас – исторически преглед. (1 час).**

Акушерство – определение. Гинекология – определение. Основни понятия. Акушерството като наука. Връзка с други клинични и параклинични дисциплини. Развитие на акушерството в световен и национален мащаб.

- 2. Клинична анатомия на външните женски репродуктивни органи. (2 часа).**

Монс Венерис – структура, анатомия, биологична функция. Съставни части на вулвата – големи и малки срамни устни, анатомия, ембрионални хомолози у мъжа, функция, биологично значение. Други съставни части на вулвата – клитор, големи вестибуларни жлези, външен отвор на уретрата, химен. Биологично предназначение на посочените структури, анатомична структура, ембрионални хомолози. Защитни механизми.

Учебно-практическо упражнение (2 часа) – започва с демонстрация на анатомията на външните женски гениталии на макет, с разкриване на биологичната им функция. След това се демонстрират показаните части на живо, при приемане за хоспитализация на гинекологично болна жена или при жена, постъпила в Гинекологична клиника за прекъсване на бременност по желание.

- 3. Клинична анатомия на вътрешните женски репродуктивни органи. (2 часа).**

Влагалище – структура, анатомия, физиологична роля. Матка – съставни части, анатомия, биологична роля, ембрионален хомолог у мъжа. Съставни части на маточната стена. Маточни тръби – устройство, съставни части, биологична роля. Яйчници – устройство, биологична роля. Ембрионален хомолог у мъжа.

Учебно-практическо занятие (2 часа) – асистентът в теоретичен план демонстрира на макет отделните вътрешни полови органи у жената. След това на живо – при приемане на гинекологично болна жена, с помощта на влагалищен спекулум се показват влагалището и влагалищната част на маточната шийка, а в операционна зала, при отворен корем се показват матката, маточните тръби и яйчниците.

- 4. Поддържащ матката, апарат. Кръвоснабдяване и инервация на малкия таз и женските полови органи. (2 часа).**

Анатомия на поддържащия матката, апарат. Топографско разположение на кръглите връзки, сакро-утеринните връзки, кардиналните връзки и ligg. infundibulopelvisca. Ангиографска анатомия на малък таз. Разположение на ретроперитонеалните магистрални съдове. Отношение на кръвоносните

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 10 от 21

съдове, кръвоснабдяващи гениталния апарат у жената и съседни органи.

5.Ембрионално развитие на женските полови органи. (2 часа).

Връзка на ембрионалното развитие на гениталната система у жената с ембриологията на пикочо-половата система. Паралели с ембрионалното развитие на мъжката полова система. Сексуална диференциация. Гонади. Генитални канали – мезонефросен (Волфов) и парамезонефросен (Мюлеров). Диференциация на уро-гениталния синус. Клинични бележки относно някои вродени аномалии на гениталния тракт у жената.

Учебно-практическо упражнение (2 часа) – асистентът демонстрира на макет фазите на ембрионалното развитие на гениталната система у жената. Паралелно с това се показва половата диференциация у мъжа и жената. Разкриват най-важните вродени аномалии на женската полова система и връзката им с ембрионалното развитие на пикочо-половата система у жената.

6.Тазът от акушерско гледище. Анатомия, размери и плоскости на женския таз.(2 часа).

Анатомия на женския таз. Плоскости на таза – вход, разширение, стеснение и изход на таза. Диафрагма пелвис – мускули и фасция. Диафрагма урогенитале – изграждащи мускули. Повърхностни мускули на перинеума. Тригонум урогенитале и тригонум анале – мускуло-фасциални структури.

Учебно-практическо занятие (2 часа) – започва с демонстрация на анатомията на женския таз на макет. Последователно се посочват анатомичните граници на входа, разширението, стеснението, изхода на таза. Студентите се приканват активно да участвуват, като се изпитват за диаметрите на отделните плоскости на таза. След това се демонстрират структурите на мекия родилен канал – мускулно-фасциалните обвивки и тяхната роля за акта на раждането.

7.Акушерска пелвиметрия. (2 часа).

Клинично значение на формата и размерите на таза. Класификация на таза у жената по Колдуел и Малой. Методи за измерване на таза. Техника на външната пелвиметрия. Диаметри на големия таз у жената. Ромб на Михаелис. Техника на вътрешната дигитална пелвиметрия. Рентгенова пелвиметрия. Наклонение на таза. Тазова ос.

Учебно-практическо занятие (2 часа) – започва с припомняне на видовете женски таз по класификацията на Колдуел и Малой. След това на студентите се демонстрира външната пелвиметрия с помощта на тазометър на Колин или Мартин. За усвояване на материала, след демонстрацията се приканват студентите сами да извършат външна пелвиметрия на бременна жена, хоспитализирана в клиника по високо-рискова бременност.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 11 от 21

8.Овариален цикъл. Регулация. (2 часа).

Понятие за герминативен континуитет. Яйчников фоликул – структура и развитие. Хипофиза. Взаимодействие между фоликула и хипофизата. Роля на хипоталамуса. Гонадотропна релизинг секрция. Гонадотропни хормони. Стероидогенеза. Преовулаторни промени. Овулация. Клинични прояви на овулацията. Жълто тяло. Лутеолиза. Хормонална секрция след овулацията. Действие на естрогените и прогестерона.

Учебно-практическо упражнение (2 часа) – асистентът показва на студентите на макет фазите на развитие на фоликула през първата половина на цикъл, моментът на овулацията и последващото развитие на корпус лутеум. След това се демонстрира регулацията на овариалния цикъл и взаимоотношенията с по-висшите регулаторни структури – хипофиза и хипоталамус. Приканват се студентите след края на упражнението графично да представят хормоналната регулация на овариалния цикъл.

9.Ендометриален цикъл. Регулация. Менструация. (2 часа).

Ендометриален цикъл – фази. Епителни, ултраструктурни и съдови промени. Контрол на менструалния цикъл. Роля на хипоталамо-хипофизо-овариалната ос за регулация на менструалния цикъл. Клиничен аспект на менструацията. Регулярност на менструалния цикъл. Менструация и поведение.

Учебно-практическо упражнение (2 часа) – на макет се демонстрират от асистента фазите на менструалния цикъл и регулацията на същия от по-висше стоящи структури. Разкриват се принципите на права и обратна връзка между овариалните хормони и гонадотропните хормони и влиянието на тези връзки върху 4-те фази на менструалния цикъл. Прави се характеристика на самото менструално кръвотечение. Показват се на една графика промените в релизинг, гонадотропните и овариалните хормони и промените в ендометриалната лигавица.

10.Анатомия и физиология на млечните жлези. (2 часа).

Ембрионално развитие. Структура на млечните жлези – тубуло-алвеоларен апарат, израстък на Спенс, ареола, Монтгомерови жлези, паренхим, строма, лигаменти на Купър, лимфна система. Хистологична структура на млечната жлеза. Етапи в развитието на млечната жлеза. Роля на овариалните и хипофизарни хормони за развитието и физиологията на млечната жлеза.

11.Полови клетки. Овогенеза и сперматогенеза.(2 часа).

Гаметогенеза. Мейоза на яйцеклетката. Първо мейотично делене. Сперматогенеза. Транспорт на сперматозоидите през женския генитален тракт. Капацитация. Придвижване на яйцеклетката – роля на цилиарния

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 12 от 21

апарат и мускулните контракции на маточните тръби.

12.Оплождане. Промени в ендометриума. (2 часа).

Навлизване на сперматозоида в яйцеклетката. Процес на оплождането. Клинични бележки. Стареење на гаметите. Имплантация на оплодената яйцеклетка. Децидуализация. Функция и роля на децидуата. Хистология на децидуата.

Учебно-практическо занятие (2 часа) – асистентът демонстрира на електронно-микроскопски макет процеса на навлизване на сперматозоида в яйцеклетката. В теоретичен план се представят промените, които настъпват в сперматозоидите преди оплождането (капацитация). Показват се хистологичните промени в ендометриума, в подготовката му за имплантиране на зиготата (децидуализация).

13.Развитие на плодното яйце до и след имплантацията му. (2 часа).

Зигота. Морула. Бластула. Ранно развитие на ембриона. Диференциация – образуване на ендодерм, мезодерм и ектодерм. Развитие на амниалното мехурче и телесния ствол. Клинични бележки върху проблемите на неуспешната имплантация.

14.Анатомия на плацентата. (2 часа).

Кратки исторически бележки. Същност на развитието на плацентата. Хорион, хориални въси. Зряла плацента. Вилозна структура. Развитие на майчината плацента. Анатомия на феталната плацента. Септи на плацентата. Базална плоча и интервилочно пространство. Плацентарни котиледони. Фетална циркулация в плацентата. Майчина утеро-плацентарна циркулация. Хистология на плацентарните въси. Плацентарна бариера.

Учебно-практическо упражнение (2 часа) – асистентът запознава студентите в теоретичен план с устройството на плацентата. След това в родилна зала се демонстрира на живо родена плацента. Показва се материнската и повърхност и котиледоните, както и феталната повърхност, с прикрепените към нея пъпна връв и околоплодни ципи.

15.Физиология на плацентата.(2 часа).

Растеж и метаболизъм. Транспорт на метаболити и сродни субстанции. Проста дифузия. Улеснена дифузия. Активен транспорт. Пиноцитоза. Газов обмен. Транспорт на вода. Въглехидратен обмен. Преминаване на липиди, аминокиселини, витамини, лекарства. Производство на хормони от плацентата – стероидни и нестероидни.

16.Обвивки на плодното яйце, околоплодна течност, пъпна връв. (2 часа).

Околоплодни ципи - амнион, хорион. Околоплодна течност – обем, състав. Източници на околоплодна течност – фетална урина, гълтане на

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 13 от 21

плода, респираторен тракт на плода, кожа на плода, околоплодни ципи, други източници. Регулиране обема на околоплодната течност. Мекониум в околоплодната течност. Пъпна връв – анатомия, биологично значение, някои най-често срещани отклонения.

Учебно-практическо занятие (2 часа) – асистентът представя теоретично основните моменти, свързани с образуване на обвивките на плода, състава, обема и източниците на околоплодна течност, както и структурата на пъпната връв. След това в родилна зала се показват на студентите на живо околоплодните ципи – амнион и хорион, както и пъпната връв, с нейните две артерии и една вена.

17. Развитие на плода до края на бременността по месеци. (2 часа).

Развитие на ембриона. Плод. Антропометрични показатели на плода през отделните месеци. Глава на плода от акушерско гледище. Най-важни диаметри на главата на плода. Физиология на плода. – фетална циркулация, нервна система, бъбреци, черен дроб, щитовидна жлеза. Растеж на плода. Тегловен индекс. Криви на растежа на плода.

18. Понятие за зрелост и доношеност на плода. Признаци. (2 часа).

Развитие на белия дроб на плода. Сърфактант – състав, синтеза и секреция. Интегрирана белодробна зрелост. Проби за белодробна зрелост. Отношение лецитин/сфингомиелин. Други тестове за белодробна зрялост. Признаци за доношеност на плода от страна на другите системи и органи на плода.

19. Хабитус, ситус, позиция и презентация на плода. (2 часа).

Плодът в края на бременността. Понятие за хабитус. Положение на плода. Позиция и вид на позицията. Предлежание - видове. Съкратено означаване на предлежанието, позицията, видът на позицията и положението на плода. Честота на отделните положения и предлежания на плода. Диагноза на положението, позицията и предлежанието.

Учебно-практическо занятие (2 часа) – започва с разясняване на понятията хабитус, ситус, позиция и презентация на плода, тяхното значение за диагностиката на бременността през втората и половина. След това на фантом се демонстрират различните положения, позиции и предлежания на плода, като се въвежда и съкратеното латинско обозначаване на отделните положения, позиции и презентации на плода. След усвояване на детайлите се извършва репитване на студентите, до пълно усвояване на материала.

20. Генитални промени в организма на бременната. (2 часа).

Промени в матката – форма, големина, консистенция, структура. Промени в маточната шийка. Истмус – понятие на долен утеринен сегмент, формиране. Биохимични промени в маточната шийка. „Узряване” на

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 14 от 21

маточна шийка – хормонален контрол. Маточни тръби и яйчници. Клинични промени в гръдните жлези.

Учебно-практическо упражнение (2 часа) – асистентът започва с теоретична постановка по разглеждания въпрос. След това на живо се демонстрират гениталните промени по време на бременност – прави се бимануално вагино-абдоминално изследване на бременна жена в първия триместър, постъпила за аборт по желание в Гинекологична клиника.

21.Екстрагенителни промени в организма на бременната. (2 часа).

Промени в телесната маса. Промени в кожа и кожни придатъци. Сърдечно-съдови промени. Промени в храносмилателната система. Дихателни промени. Промени в отделителната система. Ендокринни промени. Промени в метаболитния обмен. Хематологични промени. Психична адаптация.

Учебно-практическо упражнение (2 часа) – асистентът, заедно със студентите, обсъжда в теоретичен план екстрагениталните промени в организма на бременната. След това се прави оглед на бременна в третия триместър на бременност, лежаща в клиника „Високо-рискова бременност”, като се показват промените в кожата и се обсъжда психическата адаптация на пациентката по отношение на бременността.

22.Диагноза на ранна бременност. (2 часа).

Клинична диагноза – съмнителни (подозрителни) признаци за бременност. Лъжлива, въображаема бременност. Субективни признаци при ранна бременност. Вероятни признаци за бременност – признаци от страна на кожа, гръдни жлези, генитални органи. Промени във форма, големина и консистенция на матката. Признаци на Хегар, Пискачек, Дикинсон, Нобл, Пширембел, Гаус, Осиандър. Параклинични методи за диагностика на ранна бременност – имунологични проби. Роля на ултрасонографията в диагностиката на ранна бременност.

Учебно-практическо занятие (2 часа) – започва с кратка теоретична част, в която се припомнят на студентите съмнителните и вероятни признаци за бременност. След това се демонстрират промените във формата, големината и консистенцията на матката (част от вероятните признаци за бременност) на живо в Гинекологична клиника при жени, подлежащи на аборт по желание.

23.Диагноза на напреднала бременност. Прийоми на Леополд. (2 часа).

Сигурни признаци за бременност. Първи прием на Леополд – определяне нивото на фундус утери - информативна стойност, техника. Втори прием на Леополд – информативна стойност, техника. Трети прием на Леополд – информативна стойност, техника. Четвърти прием на Леополд – информативна стойност, техника.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 15 от 21

Учебно-практическо занятие (2 часа) – започва с кратка теоретична постановка относно информативната стойност на четирите приема на Леополд. Следва демонстрация на бременни жени в последния триместър от бременността в клиника по високо-рискова бременност. Асистентът показва последователно първи, втори, трети и четвърти прием на Леополд. След това предлага на обучаващите се да повторят показаното от него до пълно усвояване на прийомиите.

МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Текущият контрол включва изпитване по време на учебно-практическите упражнения, колоквиум и заключителен тест в края на всеки семестър. Семестриалната текуща оценка се формира като средно-аритметична от оценките при изпитване по време на учебно-практическите занятия, заключителния колоквиум и теста.

Изпитната оценка в края на всеки семестър, в който се изучава определен раздел от дисциплината Акушерство, се формира по следния начин:

Изпитна оценка = 0,3 x окончателна оценка от текущ контрол + 0,7 x изпитна оценка

СИСТЕМА ЗА НАТРУПВАНЕ НА КРЕДИТИ

Общият брой кредити за дисциплината „Акушерство и гинекология” е определен от учебния план. Разпределението им за аудиторна заетост и извънаудиторна заетост на студентите става въз основа на спецификата на дисциплината и според изискванията на Университетската система за набиране и трансфер на кредити. Разпределението на кредитите за учебните дисциплини за новите бакалавърски програми ще бъде утвърдено на предстоящ АС.

МЯСТО НА ДИСЦИПЛИНАТА В ЦЯЛОСТНОТО ОБУЧЕНИЕ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА

Учебната дисциплина е от задължителните дисциплини по учебния план за образователно-квалификационна степен “Акушерка”, изучава се в първи и втори семестър на първи курс, трети и четвърти семестър на втори курс, пети семестър на трети курс и седми семестър на четвърти курс.

Учебната дисциплина е основна в обучението за бакалавърска степен „акушерка”. С нея са свързани и други изучавани дисциплини в курса на обучение – детски болести, вътрешни болести, хирургични болести, медицинска генетика, патологична анатомия и др.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

На базата на предложената програма за обучение се очаква студентите да получат необходимите знания и практическа подготовка по акушерство и гинекология, в рамките на необходимите такива, за правоспособност при работа като акушерка.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 16 от 21

КОНСПЕКТИ ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН ИЗПИТ:

„ФИЗИОЛОГИЧНО АКУШЕРСТВО”, I-ВИ КУРС, II-РИ СЕМЕСТЪР

1. Предмет и задачи на акушерството и акушерското образование. Акушерството като наука. Развитие на акушерството в световен мащаб и у нас - исторически преглед.
2. Клинична анатомия на външните женски репродуктивни органи.
3. Клинична анатомия на вътрешните женски репродуктивни органи.
4. Поддържащ матката, апарат. Кръвоснабдяване и инервация на малкия таз и женските полови органи.
5. Ембрионално развитие на женските полови органи.
6. Тазът от акушерско гледище. Анатомия, размери и плоскости на женския таз.
7. Акушерска пелвиметрия.
8. Овариален цикъл. Регулация.
9. Ендометриален цикъл. Регулация. Менструация.
10. Анатомия и физиология на млечните жлези.
11. Полови клетки. Овогенеза и сперматогенеза.
12. Оплождане. Промени в ендометриума.
13. Развитие на плодното яйце до и след имплантацията му.
14. Анатомия на плацентата.
15. Физиология на плацентата.
16. Обвивки на плодното яйце, околоплодна течност, пъпна връв.
17. Развитие на плода по края на бременността по месеци.
18. Понятие за зрелост и доношеност на плода. Признаци.
19. Хабитус, ситус, позиция и презентация на плода.
20. Генитални промени в организма на бременната.
21. Екстрагенителни промени в организма на бременната.
22. Диагноза на ранна бременност.
23. Диагноза на напреднала бременност. Прийоми на Леополд.
24. Акушерска анамнеза.
25. Аускултация на детски сърдечни тонове (ДСТ).
26. Съвременни методи за регистрация на ДСТ.
27. Хигиена и диететика на бременността.
28. Пренатални грижи. Роля на женската консултация.
29. Физиология на раждането.
30. Раждане – периоди, причини за настъпване на раждането. Предвестници на раждането. Диагноза на настъпило раждане.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 17 от 21

- 31.Първи период на раждането. Схема на Фридман.
- 32.Втори период на раждане. Изгонващи сили.
- 33.Трети период на раждането.
- 34.Водене на раждането през първия му период.
- 35.Водене на раждането през периода на експулсия на плода.
- 36.Водене на плацентарен период. Методи за диагноза на отлепена плацента.
Прийоми за експулсия на отлепената плацента.
- 37.Ранен постплацентарен период.
- 38.Биомеханизъм на раждането при предно-тилно предлежание.
- 39.Биомеханизъм на раждането при дълбоко-право задно-тилно предлежание.
- 40.Интрапартално мониториране на плода.
- 41.Анатомо-физиологични особености на новороденото дете.
- 42.Първи грижи за новороденото дете.
- 43.Адаптационен синдром при новороденото.
- 44.Обезболяване на раждането. Механизми и причини за родилната болка.
Нефармакологични методи за обезболяване на раждането.
- 45.Лекарствено обезболяване. Спинална, епидурална анестезия.
Парацервикален блок. Пудендален блок. Регионална аналгезия.
- 46.Дирижирано раждане.
- 47.Нормален пуерпериум. Анатомо-физиологични промени в организма на
родилката.
- 48.Поведение при нормален пуерпериум.
- 49.Грижи след изписването на родилката. Роля на женската консултация.
- 50.Лактация и кърмене. Гръдните жлези по време на пуерпериума.
- 51.Лактация и кърмене. Адаптация на майчиния организъм по време на
лактацията.
- 52.Лекарства в акушерството.

„ПАТОЛОГИЧНО АКУШЕРСТВО”, II-РИ КУРС, IV-ТИ СЕМЕСТЪР,

1. Рискови фактори върху развитие на бременността.
2. Медицинска консултация преди забременяване. Структура и дейност на
предконцепционна консултация.
3. Спонтанен аборт – определение, класификация.
4. Спонтанен аборт - етиология, патогенеза.
5. Спонтанен аборт – клинична картина на заплашващ и започващ аборт.
6. Спонтанен аборт – клинична картина на аборт в ход, инкомплетен и
комплетен аборт.
7. Спонтанен аборт - поведение.
8. Трофобластна болест – етиология, патогенеза.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 18 от 21

9. Трофобластна болест – клинична картина, лечение.
10. Трофобластна болест – диспансерно наблюдение.
11. Хориокарцином.
12. Злокачествено повръщане при бременната – етиология, патогенеза.
13. Злокачествено повръщане при бременната – клинична картина, поведение.
14. Преждевременно раждане – определение, етиология.
15. Преждевременно раждане - патогенеза, клинична картина.
16. Преждевременно раждане – поведение. Кортикостероидна профилактика на респираторен дистрес синдром.
17. Преносена бременност – етиология, промени в плацентата.
18. Преносена бременност – клинична картина, поведение.
19. Преносена бременност – биологична белези на преносено новородено по Клифорд.
20. Многоплодна бременност – честота, видове, етиология.
21. Многоплодна бременност – усложнения, свързани с бременността.
22. Многоплодна бременност – акушерско поведение.
23. Rh-несъвместима бременност - етиология, патогенеза.
24. Rh-несъвместима бременност – диагноза, поведение.
25. Прееклампсия-еклампсия – етиологични фактори, патогенеза, патоанатомични промени, клинична картина.
26. Прееклампсия-еклампсия – клинична картина на HELLP-синдром.
27. Прееклампсия-еклампсия. Клинична картина на екламптичен гърч.
28. Лечение на екламптичен гърч.
29. Диабет и бременност.
30. Кръвотечения през третото тримесечие на бременността. Плацента превия.
31. Кръвотечения през третото тримесечие на бременността. Абрупцио плаценте.
32. Други причини за кръвотечения през третото тримесечие на бременността. Руптура на матката.
33. Патология на околоплодната течност. Полихидрамнион. Олигохидрамнион.
34. Усложнения от страна на пъпната връв.
35. Функционална дистокия - видове.
36. Функционална дистокия – акушерско поведение.
37. Механична дистокия - етиология.
38. Механична дистокия – акушерско поведение.
39. Фетална дистокия. Неправилни предлежания и положения на плода. Биомеханизъм на раждане при лицево и челно предлежание на плода.
40. Фетална дистокия – поведение при напречно и косо положение на плода.
41. Седалищно предлежание – етиология, класификация,

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 19 от 21

42. Седалищно предлежание - диагноза, диференциална диагноза.
43. Седалищно предлежание – биомеханизъм.
44. Седалищно предлежание – поведение на водещия раждането.
45. Фетален дистрес (асфиксия на плода) - етиология.
46. Фетален дистрес – диагностика.
47. Фетален дистрес – поведение.
48. Кръвотечения през плацентарния период – причини, диагноза, поведение.
49. Кръвотечения през ранния постплацентарен период – причини, диагноза, поведение.
50. Шок в акушерството – етиология, клинична картина.
51. Шок в акушерството – поведение.
52. Коагулопатии в акушерството – етиология, клинична картина.

„ОПЕРАТИВНО АКУШЕРСТВО”, III-РИ КУРС, V-ТИ СЕМЕСТЪР

1. Изкуствено прекъсване на бременността. Видове артерфициални аборти. Нормативна уредба. Методи за прекъсване през отделните периоди на бременността.
2. Изкуствено прекъсване на бременността през първия триместър – видове, техника, инструментариум.
3. Изкуствено прекъсване на бременността – медикаментозни методи.
4. Изкуствено прекъсване на бременността – аборт по медицински показания.
5. Изкуствено прекъсване на бременността – аборт във втория триместър – инструментални методи.
6. Изкуствено прекъсване на бременността – аборт във втория триместър – медикаментозни методи.
7. Изкуствено прекъсване на бременността – ранни усложнения.
8. Изкуствено прекъсване на бременността – късни усложнения.
9. Изкуствено прекъсване на бременността – поведение при ранни и късни усложнения на аборта.
10. Форцепс – определение, устройство, видове, задачи.
11. Форцепс – индикации от страна на майката.
12. Форцепс – индикации от страна на плода.
13. Форцепс – условия за налагане.
14. Форцепс – предварителна подготовка.
15. Вакуумекстракция – определение, устройство.
16. Вакуумекстракция – задачи в класическото и съвременното акушерство.
17. Вакуумекстракция – индикации от страна на майката.
18. Вакуумекстракция – индикации от страна на плода.
19. Вакуумекстракция – условия за налагане.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 20 от 21

20. Вакуумекстракция – предварителна подготовка.
21. Вакуумекстракция – техника.
22. Седалищно предлежание – биомеханизъм.
23. Мануална помощ – определение, видове.
24. Мануална помощ по Брахт.
25. Мануална помощ по Цовянов I.
26. Мануална помощ по Мюлер.
27. Мануална помощ по класическия способ.
28. Мануална помощ за освобождаване на главата по Морисо-Левре-Файт-Смели.
29. Мануална екстракция – определение, индикации в класическото акушерство.
30. Мануална екстракция – индикации в съвременното акушерство.
31. Мануална екстракция – условия и предварителна подготовка.
32. Акушерско верзио – определение, индикации в класическото и съвременното акушерство.
33. Акушерско верзио – задачи, видове.
34. Въшно верзио при неправилен ситус на плода – техника.
35. Абдоминално цезарово сечение – определение, видове.
36. Абдоминално цезарово сечение – индикации от страна на майката.
37. Абдоминално цезарово сечение – индикации от страна на плода.
38. Абдоминално цезарово сечение – предварителна подготовка.
39. Абдоминално цезарово сечение – техника на класическото.
40. Абдоминално цезарово сечение – техника на истмико-трансверзалното.
41. Абдоминално цезарово сечение – ранни усложнения.
42. Абдоминално цезарово сечение – следоперативни грижи.
43. Операции за разширяване на мекия родилен канал.
44. Мануална екстракция на плацентата.
45. Маточно-влагалищна тампонада.
46. Родилен травматизъм при майката – увреждане на перинеума.
47. Родилен травматизъм при майката – увреждане на влагалището.
48. Родилен травматизъм при майката – увреждане на маточната шийка.
49. Родилен травматизъм при майката – разтягане и разкъсване на симфизата.
50. Родилен травматизъм при майката – руптура на матката.
51. Родилен травматизъм при плода – определение, видове.
52. Родилен травматизъм на плода – увреждания на кожа и подкожни тъкани.
53. Родилен травматизъм на плода – травми на кости и мускули.
54. Родилен травматизъм на плода – травми на периферни нерви.
55. Родилен травматизъм на плода – вътречерепни кръвоизливи.
56. Ултразвуково изследване в акушерството

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 12.06.2013 г.
		Страница 21 от 21

СПИСЪК НА ПРЕПОРЪЧВАНАТА ЛИТЕРАТУРА:

1. Кацулов, Атанас – Нормално акушерство, С., Изд. Венел, 1993.
2. Кацулов, Атанас – Клинично акушерство, С., Изд. Венел, 1998.
3. Кацулов, Атанас – Синтетично акушерство, С., Изд. Венел, 1995.
4. Кацулов, Атанас – Ръководство по хирургично акушерство, С., Изд. Венел, 1994.
5. Кацулов, Атанас – Цезарово сечение, С., Изд. Венел, 1992.
6. Кацулов, Атанас – Патологичен пуерпериум, С., Мед. и физк., 1984.
7. Акушерство на Уйлямс, 20-то издание, Пловдив, Изд. Райков, 2001.
8. Стоименов, Георги – Акушерство и гинекология. Учебник за акушерки и фелдшери, С., Мед. и физк., 1990.
9. Хаджиев, Ал., И. Карагъзов – Акушерство. За студенти по медицина, С., Мед. и физк., 1998.
10. Налбански, Богдан – Учебник по акушерство и гинекология, С., Изд. Знание, 2003.

АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

1. Доц. Д-р Светлозар Николов Стойков, д.м.

Разработил: Доц. д-р Св. Стойков, д.м., /фамилия, длъжност/	Утвърдена на катедрен съвет: Доц. д-р Св. Стойков, д.м., Ръководител катедра	Утвърдена: На Факултетен съвет	Екземпляр № 01
02.06.2013 г..... /дата, подпис/	06.06.2013 г..... /дата, подпис/	12.06.2013 г. /дата/	Валиден от: 2013 г.